

บทที่ 5

สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะลันตา

ในบทนี้ หลังจากที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามแล้วจึงได้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการท่องเที่ยวบนเกาะลันตาซึ่งเมื่อนำมาจัดกลุ่มข้อมูลแล้วจึงพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะลันตานั้นปรากฏชัดใน 2 ลักษณะ คือ การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกสร้างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ได้แก่ การสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ร้านค้า ร้านอาหาร และสถานบันเทิง) และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และจากสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะลันตานี้เอง ได้สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทั้งในรูปแบบของสิ่งปลูกสร้างและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งทั้งสองประการนี้มีผลต่อการแบ่งเขตการใช้ที่ดินเพื่อการท่องเที่ยว โดยชุมชนมุสลิมบนเกาะลันตา

เมื่อเกิดการท่องเที่ยวขึ้นบนเกาะลันตาทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้ชัด 2 ลักษณะ คือ การก่อสร้างที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่แสดงออกแตกต่างจากคนในชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกสร้างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกสร้างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบนเกาะลันตา ได้แก่ ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ร้านค้า ร้านอาหาร และสถานบันเทิง

ก. ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวบนเกาะลันตาเป็นการใช้ที่ดินในรูปแบบใหม่เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ปัจจุบันที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นทั่วไปเป็นจำนวนมากตลอดแนวชายหาดและขึ้นปะปนอยู่ทั่วไปในบริเวณชุมชน โดยเฉพาะทางชายหาดฝั่งตะวันตก ซึ่งแตกต่างจากฝั่งตะวันออกที่มีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวน้อยมาก เนื่องจากภูมิประเทศเป็นป่าชายเลนและหินโสโครกไม่เหมาะสำหรับการเล่นน้ำและอาบน้ำ

ผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ใช่คนในท้องถิ่นแต่ดั้งเดิม ส่วนใหญ่เป็นคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีนที่เข้ามาซื้อที่ดินเก็บไว้เพื่อไว้เก็งกำไรหรือเปิดกิจการในภายหลัง ชาวมุสลิมในพื้นที่ที่จะเปิดกิจการขนาดเล็ก มีห้องพักจำนวนไม่มาก ในกรณีที่เป็นการกิจการขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่จะเป็นกิจการของครอบครัวหรือกิจการในเครือญาติของผู้นำศาสนาหรือผู้นำชุมชนเนื่องจากเป็นผู้มีฐานะและมีอิทธิพล

เดิมทีนั้น ที่ดินทางด้านชายฝั่งตะวันตกเป็นที่ดินที่ไม่มีราคา ชาวบ้านแถบนี้ประกอบอาชีพทำสวน ทำการประมง และทำนา ชาวบ้านไม่เคยคิดว่าเกาะลันตาใหญ่จะกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและทำให้ที่ดินมีราคาแพงขึ้น ที่ดินเรียบชายหาดส่วนใหญ่จึงถูกขายให้กับชาวจีนหรือชาวไทยจีนที่เข้ามาค้าขายและหวังเก็งกำไร ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“...เมื่อก่อนที่ริมทะเลมันรกร้าง เคยทำนากันบ้าง แต่ก็จั้นๆ ... ใครจะคิดว่าจะมีฝรั่งเข้ามา เมื่อก่อนฝรั่งมาแถวนี้ก็ต้องไปพีพี เกาะลันตามันไม่ดังที่...เมื่อก่อนก็คนจีนนี่แหละเข้ามาซื้อ เราก็ไม่คิดว่าที่มันจะแพงขึ้นมาได้”¹

ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องมีบริการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความต้องการบริโภคสูงและเป็นสินค้าที่ทำให้เจ้าของกิจการมีกำไรดี ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“ผมทำบังกะโลมา 30 กว่าปีแล้ว เป็นที่แรกๆ เลย ตอนแรกก็เปิดเล็กๆ ค่อยๆ ขยายมา บาร์นี่เพื่อนฝรั่งเป็นคนทำ รู้จักกันเพราะเค้าเข้ามาเที่ยว เลยสนิทกัน เค้าเปิดบาร์ ผมทำบังกะโล เราทำเองไม่ได้เรื่องพวกนี้ ก็ให้เค้าทำไม่เป็นไร... ถ้าไม่มีอยู่ไม่ได้หรอก คิดอยู่นะ แ่เค้าจ้างคนงานเดือนนึงผมต้องรับผิดชอบเป็นแสนๆ นะ ก็ต้องหากำไรจากพวกเครื่องดื่มพวกนี้”²

สถานประกอบการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวมีการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) สถานประกอบการที่เจ้าของเป็นชาวมุสลิม กรณีนี้เจ้าของจะไม่ได้ดำเนินการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เอง แต่จะแบ่งพื้นที่ให้ชาวไทยพุทธหรือชาวเลเข้ามาดำเนินการเปิดบาร์ขนาดเล็กในบริเวณที่พัก (ประมาณ 16-50 ตารางเมตร) ลักษณะบาร์จะเป็นเพิงเล็กๆ หรือบางแห่งจะเป็นอาคารปลูกสร้างถาวร เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เข้าพักได้ซื้อเครื่องดื่มที่บาร์ได้

(2) สถานประกอบการที่เจ้าของไม่ใช่ชาวมุสลิม กรณีนี้เจ้าของจะขายเครื่องดื่ม

¹ สัมภาษณ์ อานนท์ ทังอิด, 7 มีนาคม 2550 ที่บ้านคลองโจง.

² สัมภาษณ์ อารมณั์ เกื้อชาติ, นายค อบต. เกาะลันตาใหญ่และเจ้าของลันตาพาราไดซ์, 18 กรกฎาคม 2551 ที่ อบต. เกาะลันตาใหญ่.

ในที่พัก ซึ่งหากพนักงานในสถานประกอบการเป็นชาวมุสลิมที่เคร่งศาสนาที่จะไม่เสิร์ฟเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่บางครั้งก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ปัจจุบันพนักงานที่เข้ามาทำงานส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นซึ่งไม่ค่อยเคร่งศาสนาจึงสามารถให้บริการในส่วนนี้ได้

ข. ร้านค้าและร้านอาหาร

ปัจจุบันร้านค้า และ/หรือร้านอาหารเกิดขึ้นทั่วไปในบริเวณชุมชน โดยสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) ร้านค้า และ/หรือร้านอาหารที่ดำเนินการโดยชาวมุสลิม โดย

บทบัญญัติของศาสนาอิสลามไม่ได้ห้ามชาวมุสลิมทำการค้าขาย แต่ศาสนาจะวางกรอบการประกอบการค้าของมุสลิมไว้ และกิจการค้าบางประเภทหากผู้ค้าขายเป็นบุคคลศาสนาอื่นๆ ชาวมุสลิมจะใช้ร้านค้าอื่นๆ ไม่ได้ (ยกเว้นร้านค้านั้นทำตามบทบัญญัติ) เช่น ร้านค้าเนื้อทุกประเภท ร้านอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ร้านค้าและร้านอาหารของชาวมุสลิมจะไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้านค้าและร้านอาหารประเภทนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทั่วไปในชุมชน เพราะเป็นร้านที่ชาวมุสลิมใช้บริการได้ จากการเดินสำรวจร้านค้าต่างๆ ที่เป็นแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักนั้น พบว่าส่วนใหญ่ยังคงไม่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นข้อห้ามทางศาสนา แต่ก็เริ่มจะมีร้านค้าของชาวมุสลิมบางร้านมีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย เนื่องจากนักท่องเที่ยวนิยมบริโภค หากนักท่องเที่ยวเดินเข้าขอซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และร้านค้าของชาวมุสลิมไม่มีขาย ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวไม่เข้ามาซื้อของที่ร้านอีก อีกทั้งสินค้าเหล่านี้ก็ขายได้กำไรดี

ส่วนทางฝั่งตะวันออก ร้านค้าและร้านอาหารที่เกิดขึ้นเป็นไปเพื่อค้าขายให้กับชาวมุสลิมด้วยตนเอง รวมถึงชาวไทยพุทธและชาวเลด้วย เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาบนเกาะนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนของร้านอาหารไม่มากนัก เนื่องจากเป็นการเข้ามาแวะชมช่วงระยะเวลาสั้นๆ หรือเป็นเพียง “ทางผ่าน” ยกเว้นบริเวณจุดชมวิว และบริเวณตลาดเก่า บ้านศรีราชา ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากมี “บ้านยาว” ที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากกว่าหมู่บ้านอื่นๆ

(2) ร้านค้า และ/หรือร้านอาหารที่ดำเนินการโดยบุคคลต่างศาสนา

ทางฝั่งตะวันตก ร้านค้าและร้านอาหารที่ไม่ได้ดำเนินการโดยชาวมุสลิมมีหลายประเภท เช่น ร้านขายของชำ ร้านอาหารตามสั่ง ร้านข้าวแกง ร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ชาวมุสลิมในท้องถิ่นก็สามารถใช้บริการได้ ยกเว้นร้านที่เป็นข้อห้ามทางศาสนาตามที่กล่าวไป ร้านค้าและร้านอาหารเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งเจ้าของร้านเป็นคนนอกเกาะที่เข้ามาเปิดกิจการ โดยจะเลือกทำเลที่ตั้งบริเวณที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวเพื่อ

นักท่องเที่ยวจะมาใช้บริการได้สะดวก ร้านค้าและร้านอาหารมีทั้งที่ซื้อที่ดินเพื่อประกอบกิจการเอง และเช่าที่ดินจากชาวมุสลิมในท้องที่ ตั้งแต่มีการท่องเที่ยวมากขึ้น ชาวมุสลิมที่มีฐานะจะแบ่งที่ดินว่างเพื่อสร้างห้องแถวเล็กๆ ให้คนนอกเกาะเช่า โดยผู้ที่มาเช่าสามารถดำเนินกิจการได้ตามเสรี เช่น สามารถเปิดร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ เนื่องจากชาวมุสลิมในฝั่งนี้ถือว่าการให้บุคคลอื่นเช่าที่ดินสำหรับประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์เป็นเรื่องไม่ผิดหลักศาสนา เนื่องจากไม่ได้ประกอบกิจการนั่นเอง

รูปที่ 12 สภาพแวดล้อมโดยรอบชุมชนชายฝั่งตะวันตกมีร้านค้าที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ทั่วไป

ร้านค้าและร้านอาหารนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ทางฝั่งตะวันตกของเกาะเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักอาศัยจำนวนมากกว่าฝั่งตะวันออก ร้านทางฝั่งตะวันออกที่เปิดบริการให้กับนักท่องเที่ยวมีจำนวนไม่มากนัก เดิมที ทางฝั่งตะวันออกมีร้านค้าและร้านอาหารที่ไม่ได้ดำเนินการโดยชาวมุสลิม โดยเฉพาะในหมู่บ้านศรีราชาและบ้านหัวแหลม เพราะในหมู่บ้านนี้มีชาวไทยพุทธ ชาวเลหรือชาวไทใหม่ และชาวมุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และเคารพในวัฒนธรรมซึ่งกันและกันมาเป็นเวลานานแล้ว เช่น ชาวเลมีการดื่มเหล้าขาวเมื่อต้องออกทะเล จึงต้องมีการจำหน่ายเหล้าในชุมชน เป็นต้น (ในหมู่บ้านอื่นๆ ที่เหลือ ได้แก่ บ้านทุ่งฮีเพ็ง บ้านเกาะปอนั้น ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม จึงไม่มีร้านค้าหรือร้านอาหารที่ดำเนินการโดยบุคคลต่างศาสนา ในหมู่บ้านเจ๊ะหลี มีร้านอาหารอยู่บนเนินเขาบริเวณทางลงหมู่บ้านซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนพอสมควร)

ก. สถานบันเทิง

ปัจจุบันสถานบันเทิงบนเกาะลันตาทางฝั่งตะวันตกเกิดขึ้นโดยทั่วไปตามข้างถนนสายศาลาด่าน-สังกาอู๋ ที่พักอาศัยของคนในชุมชนและสถานบันเทิงเหล่านี้จึงอยู่ในบริเวณเดียวกัน การสร้างสถานบันเทิงนี้มีลักษณะคล้ายกับร้านอาหารหรือร้านค้าที่ขายเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ แต่มีลักษณะใหญ่กว่าและเปิดเฉพาะช่วงเวลากลางคืนประมาณ 20.00 - 01.00 น. (ขึ้นอยู่กับความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ) กิจการสถานบันเทิงเหล่านี้เป็นการค้าต้องห้ามสำหรับชาวมุสลิม ซึ่งชาวมุสลิมจะรู้สึกไม่พอใจมากกว่าร้านค้าหรือร้านอาหารที่ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเปิดเพลงเสียงดังตอนกลางคืน รบกวนชาวบ้านใกล้เคียง นักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวเวลาเราจะส่งเสียงดัง อาเจียนหน้าบ้านคนในละแวกนั้น เกี่ยวพาราสิทิงวัยรุ่น และมีเหตุทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ ยังเห็นว่าสถานบันเทิงเหล่านี้เป็นสถานที่มอมเมาและยั่วยุให้เยาวชนเข้าไปสัมผัสมากกว่า อีกทั้งเป็นสถานที่ที่นำมาซึ่งสิ่งต้องห้ามอื่นๆ ได้ง่ายกว่า เช่น ยาเสพติด เป็นต้น

“...เดี๋ยวนี้วัยรุ่นบ้านเรามันก็หยาบ (หยาบ) เข้าไป...มันเข้าไปง่าย เด็กมันอยากรู้ อยากเห็น เราห้ามใช้ทัน อะไรๆ มันก็เข้ามาเร็ว...”³

รูปที่ 13 สถานบันเทิงที่เกิดขึ้นตามชายฝั่งตะวันตก

การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะลันตาที่กล่าวไปนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการใช้ที่ดินของคนในชุมชนที่มีอยู่เดิมทั้งทางฝั่งตะวันออกและตะวันตก ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

³ สัมภาษณ์ อัจฉิ์สอละ พายยาม, โต๊ะอิหม่ามบ้านพระแอะ, 6 มีนาคม 2550 ที่หมู่บ้านพระแอะ.

ตารางที่ 3 แสดงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันตกก่อนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา

การใช้ที่ดินก่อนที่จะมีการท่องเที่ยวเข้ามา	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการท่องเที่ยวเข้ามา
1. ศาสนสถาน	<ul style="list-style-type: none"> ● มัสยิดบ้านคลองโจงสร้างป้ายบอกทางเข้า มัสยิดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบว่าเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา ● มีการก่อสร้างที่พักริมทางและจุดชมวิว บริเวณหาดคลองโทบ ซึ่งอยู่ติดกับกุโบร์เก่าแห่งหนึ่ง มีเพียงรั้วเตี้ยๆ กั้นไว้ ● มีนักท่องเที่ยวบางส่วนเข้ามาแวะชมและถ่ายภาพมัสยิดทั้งด้วยความเข้าใจและไม่เข้าใจในศาสนาอิสลาม ● มีนักท่องเที่ยวบางส่วนเข้าไปกุโบร์แห่งหนึ่งของบ้านคลองโทบและปัสสาวะรดกุโบร์ เนื่องจากไม่มีกำแพงกั้นไว้เพราะถูกทำลายโดยคลื่นสึนามิ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าเป็นสุสานของชาวมุสลิม
2. ที่พักอาศัย หมายถึง บริเวณที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวมุสลิม รวมถึงพื้นที่ว่างเปล่าที่ต่อเนื่องกับที่พักอาศัย	<ul style="list-style-type: none"> ● ที่ดินถูกขายให้กับนายทุนต่างถิ่นเพื่อสร้างที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ● ชาวมุสลิมหรือคนในท้องถิ่นที่แปลงที่ดินเป็นที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ● ชาวบ้านถอยร่นเข้าไปในตัวเกาะมากขึ้นเนื่องจากขายที่ริมหาดไปแล้ว ● บางส่วนเมื่อขายที่แล้วย้ายไปอยู่ที่อื่น ● บางส่วนยังคงสภาพบ้านเดิมไว้ ● นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน มีนักท่องเที่ยวบางคนเดินผ่านบ้านและแวะเข้ามาทักทาย เพื่อต้องการดูความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

ตารางที่ 3 แสดงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันตกก่อนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา

การใช้ที่ดินก่อนที่จะมีการท่องเที่ยวเข้ามา	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการท่องเที่ยวเข้ามา
3. การเกษตร หมายถึง บริเวณที่ทำสวนทำไร่ เช่น สวนมะพร้าว สวนยางพารา สวนปาล์ม เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ขายที่ดินให้กับนายทุน ที่ดินบางส่วนถูกนำไปสร้างที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว บางส่วนยังไม่เกิดการลงทุนใหม่จึงคงไว้เป็นพื้นที่การเกษตรเช่นเดิม ● พื้นที่การเกษตรที่ยังคงทำการเกษตรเช่นเดิมอยู่ บางครั้งจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม เช่น คู่มือการทำสวนยางพารา ● ช่วงฤดูการท่องเที่ยว ชาวบ้านบางส่วนเข้าไปทำงานในภาคการท่องเที่ยว
4. พื้นที่สาธารณะ เช่น ถนน สวนสาธารณะ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการตัดถนนเพิ่มมากขึ้น และปรับปรุงถนนให้มีสภาพดียิ่งขึ้น ● มีการปรับปรุงและสร้างสวนสาธารณะสำหรับเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ● ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวต้องใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกัน
5. หน่วยงานราชการ/ หน่วยงานบริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถานีอนามัย ศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียน เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการสร้างศูนย์บริการเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ● มีการสร้างสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและให้เพียงพอกับความต้องการของประชาชน ● มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม เช่น เข้าไปเยี่ยมชมโรงเรียน เป็นต้น
6. ร้านค้า/ร้านอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> ● มีคนจากภายนอกเข้ามาลงทุนเปิดร้านอาหารซึ่งอาหารที่ประกอบ โดยบุคคลในศาสนาอื่นนั้น ชาวมุสลิมจะรับประทานไม่ได้ ● มีร้านค้าเพิ่มมากขึ้นและร้านค้าเดิมขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้น ประเภทของร้านค้ามีความหลากหลายขึ้น และสินค้าที่นำมาขายมีหลากหลายมากขึ้นด้วย รวมถึงเครื่องคัมแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นของต้องห้ามสำหรับชาวมุสลิม

ตารางที่ 3 แสดงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันตกก่อนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา

การใช้ที่ดินก่อนที่จะมีการท่องเที่ยวเข้ามา	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการท่องเที่ยวเข้ามา
	<ul style="list-style-type: none"> ● ชาวมุสลิมส่วนใหญ่จะไม่ขายเครื่องคัมแอลกอฮอล์ แต่มีมุสลิมบางส่วนที่เริ่มนำเครื่องคัมเหล่านี้มาขายเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวนิยมซื้อและได้กำไรดี ● เกิดสถานบันเทิงประเภทบาร์ ไนต์คลับ และร้านอาหารโอเคะ ซึ่งถือเป็นกิจการต้องห้ามสำหรับชาวมุสลิม ชาวมุสลิมบนเกาะจะไม่ประกอบกิจการประเภทนี้ แต่สถานบันเทิงบางแห่งตั้งอยู่บนที่ดินของชาวมุสลิม โดยชาวมุสลิมปล่อยให้ นายทุนเป็นผู้เช่าสำหรับประกอบกิจการ
7. บริเวณชายหาด	<ul style="list-style-type: none"> ● ชายหาดสาธารณะถูกปิดกั้นทางเข้า โดยที่พักนักท่องเที่ยวที่สร้างริมชายหาด จนทำให้หาดเรียบชายทะเลกลายเป็นหาดส่วนตัวของรีสอร์ทริมทะเล ● พื้นที่สำหรับจอดเรือประมงน้อยลง ชาวบ้านเปลี่ยนอาชีพไปอยู่ในภาคการท่องเที่ยว และตัดแปลงเรือเป็นเรือนำนักท่องเที่ยวไปดำน้ำยังเกาะต่างๆ รอบเกาะลันตาใหญ่

ตารางที่ 4 แสดงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันออกก่อนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา

การใช้ที่ดินก่อนที่จะมีการท่องเที่ยวเข้ามา	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการท่องเที่ยวเข้ามา
1. ศาสนสถาน	<ul style="list-style-type: none"> ● โดยส่วนใหญ่ยังคงสภาพเดิม ● มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมบ้างแต่เป็นจำนวนน้อย
2. ที่พักอาศัย หมายถึง บริเวณที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวมุสลิม รวมถึงพื้นที่ว่างเปล่าที่ต่อเนื่องกับที่พักอาศัย	<ul style="list-style-type: none"> ● การเปลี่ยนแปลงของอาคารสิ่งปลูกสร้างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวยังมีน้อยมากเมื่อเทียบกับฝั่งตะวันตกที่ที่พักอาศัยส่วนใหญ่ยังคงสภาพเดิมอยู่ ● ที่พักอาศัยบริเวณตลาดเก่า (บ้านศรีรายา) บางส่วนกลายเป็นเกสต์เฮาส์ โดยมีการตกแต่งภายในตัวบ้านใหม่ แต่โครงสร้างบ้านยังเป็นบ้านเก่าเช่นเดิม ● ที่พักอาศัยของบางส่วนบริเวณบ้านทุ่งหิเฝิงเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาพักในลักษณะของ โฮมสเตย์ (Home-stay) แต่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักไม่มากนักและนานๆ จึงจะเข้ามาพัก ● มีที่พัก ๓ แห่งสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้น 2 แห่ง คือ บ้านทุ่งหิเฝิงและบ้านหัวแหลม เป็นที่พักขนาดเล็ก นักท่องเที่ยวที่มาพักส่วนใหญ่เป็นคนไทย ● นักท่องเที่ยวเข้ามาชมที่อยู่อาศัยของคนในชุมชนเนื่องจากยังมีการคงสภาพบ้านเรือนแบบเก่าเอาไว้ โดยเฉพาะที่บ้านศรีรายา
3. การเกษตร หมายถึง บริเวณที่ทำสวนทำไร่ เช่น สวนมะพร้าว สวนยางพารา สวนปาล์ม เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเดิมอยู่ ● พื้นที่บางส่วนได้ขายให้กับนายทุนต่างถิ่นไปแล้ว แต่ยังไม่มีการลงทุนสร้างที่พักอาศัยสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว <p>เนื่องจากทางฝั่งนี้ไม่มีชายหาดที่สวยงาม นายทุนจึงเก็บที่ไว้ก่อนหรือให้ชาวบ้านเช่าทำสวนยาง</p>

ตารางที่ 4 แสดงการใช้ที่ดินบนเกาะลันตาใหญ่ทางฝั่งตะวันออกก่อนที่มีการท่องเที่ยวเข้ามาและการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามา

การใช้ที่ดินก่อนที่จะมีการท่องเที่ยวเข้ามา	ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการท่องเที่ยวเข้ามา
4. พื้นที่สาธารณะ เช่น ถนน สวนสาธารณะ	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการตัดถนนจากศาลาด่านเรียบชายฝั่งด้านตะวันออกมาจนถึงบ้านเจ๊ะหลี (เมื่อต้นปี 2550) ทำให้การคมนาคมสะดวกรวดเร็วมากขึ้น แต่ถนนชำรุดเร็วมากเนื่องจากเกิดการกัดเซาะของน้ำและดินจากภูเขาเมื่อฝนตกหนัก ● มีการปรับภูมิทัศน์เพื่อรองรับการท่องเที่ยว
5. หน่วยงานราชการ/ หน่วยงานบริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สถานีอนามัย ศูนย์เด็กเล็ก โรงเรียน เป็นต้น	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการย้ายหน่วยงานราชการบางหน่วยงานไปที่ชุมชนใหม่ เพื่อให้บริการกับประชาชนและนักท่องเที่ยวได้สะดวกเร็วกว่า ● ที่ว่าการอำเภอเก่าได้รับการบูรณะเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นที่รวบรวมประวัติศาสตร์ของเกาะลันตาไว้
6. ร้านค้า/ร้านอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่วนใหญ่คงสภาพเดิม ● ร้านค้าและร้านอาหารของชาวไทยพุทธส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณบ้านศรีรายาและบ้านหัวแหลม ซึ่งเป็นร้านค้าและร้านอาหารที่มีมาแต่เดิม เนื่องจากบริเวณนี้เป็นบริเวณที่มีชาวไทยพุทธ ชาวมุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์มาเป็นเวลานาน ● ร้านค้าและร้านอาหารที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นในบ้านศรีรายา บริเวณตลาดเก่า
7. สถานที่สวองามตามธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ● ชายหาดฝั่งตะวันออกเป็นโขดหินและป่าชายเลนซึ่งได้รับสนใจจากนักท่องเที่ยวน้อยกว่าชายหาดด้านฝั่งตะวันตก ● มีการจัดการการท่องเที่ยวป่าชายเลนโดยชุมชนบ้านทุ่งหีบเพ็ง

5.2 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

จากการสังเกตโดยผู้วิจัยและการสอบถามชาวบ้านที่อาศัยบนเกาะลันตาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวนั้น พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาบนเกาะมีดังนี้

ก. การบริโภค

การบริโภคของนักท่องเที่ยวในที่นี้ หมายถึง การรับประทานอาหารเช้าและเครื่องดื่ม

การรับประทานอาหารเช้า นักท่องเที่ยวบนเกาะลันตานิยมรับประทานอาหารเช้าทั้งภายในและภายนอกที่พัก นักท่องเที่ยวจะรับประทานอาหารเช้าได้ทั้งในร้านอาหารของคนไทยและร้านอาหารของชาวมุสลิม แต่โดยทั่วไป ร้านอาหารมุสลิมบนเกาะนั้นจะขายให้กับชาวมุสลิมบนเกาะหรือคนไทยทั่วไป เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะนิยมเข้าร้านอาหารของคนไทยมากกว่า เพราะมีการตกแต่งร้านให้น่านั่ง มีเมนูภาษาอังกฤษ มีอาหารหลากหลาย โดยเฉพาะมีเนื้อหมูหรืออาหารที่มีหมูเป็นส่วนประกอบซึ่งไม่มีจำหน่ายในร้านอาหารมุสลิม และมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในส่วนของเครื่องดื่มนั้น นักท่องเที่ยวที่มาพักผ่อนบนเกาะลันตา นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือมีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ซึ่งมี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ซื้อแล้วนำออกไปดื่มนอกร้าน และนั่งดื่มภายในร้าน แต่ส่วนใหญ่แล้วนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมนั่งดื่มภายในร้านพร้อมกับรับประทานอาหารเช้าไปด้วย แต่จะมีบางส่วนที่ซื้อแล้วนำไปดื่มนอกร้าน โดยเฉพาะซื้อจากร้านสะดวกซื้อซึ่งจะราคาถูกกว่าการนั่งดื่มภายในร้านอาหารหรือบาร์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักท่องเที่ยวนั้น ชาวมุสลิมบนเกาะเข้าใจว่านั่นคือพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว แต่เนื่องจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับสังคมมุสลิม ชาวมุสลิมจึงรู้สึกไม่พอใจในพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามท้องถนนหรือพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“ไม่ชอบเห็นนักท่องเที่ยวกินเหล้ากินเบียร์เวลาเข้ามาในหมู่บ้าน”⁴

นอกจากนี้ยังมีการดื่มในสถานบันเทิงยามค่ำคืน หรือปาร์ตี้ริมชายหาดในเวลาค่ำคืน จะมีนักท่องเที่ยวบางคนที่มาแล้วเดินเล่นพ่นพ้านในชุมชน ส่งเสียงดัง อาเจียนตามถนน ซึ่งคนในชุมชนทางฝั่งตะวันตกจะเห็นเป็นเรื่องชินตาที่เกิดมาพร้อมกับสถานบันเทิง

⁴ สัมภาษณ์ จันทรา หาญกล้า, 8 เมษายน 2550 ที่หมู่บ้านเจ๊ะหลี.

ข. การพักผ่อนหย่อนใจ

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาบนเกาะลันตานันต้องการพักผ่อนบริเวณริมชายหาดเป็นหลัก กิจกรรมส่วนใหญ่จึงเป็นการว่ายน้ำ (ทั้งเล่นน้ำทะเลและสระว่ายน้ำในที่พัก) เดินเล่น และอาบแดด นักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในที่พักติดชายหาดจะใช้พื้นที่บริเวณที่พักและชายหาดที่ติดที่ แต่นักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในที่พักไม่ติดทะเลต้องหาทางออกสู่ชายหาดเพื่อมาพักผ่อนบริเวณชายหาด นักท่องเที่ยวจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเสรี นอกจากการพักผ่อนบริเวณริมชายหาดซึ่งเป็นพฤติกรรมหลักของนักท่องเที่ยวแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่นๆ อีก ได้แก่ การชมป่าชายเลนบริเวณฝั่งตะวันออกของเกาะ การชมวิถีชีวิตของชาวเลและชุมชนทางฝั่งตะวันออก การขึ้นเขาไม้แก้ว เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ นักท่องเที่ยวมักจะเช่ารถจักรยานยนต์ชมรอบเกาะ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเป็นลักษณะของการเข้าไปเยี่ยมชม แต่ไม่ได้เข้าไปคลุกคลีกับชาวบ้านมากนัก จะมีเพียงการโบกไม้โบกมือทักทายชาวบ้าน หรือนักท่องเที่ยวบางคนที่สนใจสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ก็มีบ้างที่เข้าไปดูภายในตัวบ้าน (แต่นักท่องเที่ยวเช่นนี้มีน้อย)

ค. การแต่งกาย

การแต่งกายของนักท่องเที่ยวบนเกาะลันตานัน ส่วนใหญ่จะแต่งกายลำลองตามสภาพที่อากาศร้อน บริเวณชายหาดนั้นนักท่องเที่ยวนิยมนุ่งชุดว่ายน้ำเพื่ออาบแดดและเล่นน้ำ นักท่องเที่ยวต่างชาติผู้หญิงบางคนจะถอดชุดว่ายน้ำก่อนบนอาบแดด เพราะต้องการให้สีผิวสม่ำเสมอ แต่เมื่อขึ้นมาจากชายหาดหรือออกจากที่พักแล้ว ส่วนใหญ่ก็จะใส่เสื้อและกางเกง แต่จะเป็นเสื้อแขน กุดและกางเกงขาสั้น นักท่องเที่ยวต่างชาติผู้หญิงเมื่อเข้าสู่ชุมชนนั้นค่อนข้างจะระวังตัวเรื่องการแต่งกาย โดยไม่แต่งชุดว่ายน้ำออกมา เนื่องจากกลัวอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้น แต่ก็มีบ้างในช่วงฤดูการท่องเที่ยวจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก นักท่องเที่ยวผู้หญิงบางคนก็ใส่ชุดว่ายน้ำออกมา แต่ท่อนล่างใส่กางเกงขาสั้นไว้ ส่วนนักท่องเที่ยวผู้ชายนั้น บางคนก็ไม่ใส่เสื้อเดินเข้ามาในบริเวณชุมชน

พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการแต่งกายของนักท่องเที่ยวนั้นแตกต่างจากวัฒนธรรมของชาวมุสลิมบนเกาะซึ่งนิยมแต่งกายมิดชิดตามหลักของศาสนา คนในชุมชนเองยอมรับในการแต่งกายของนักท่องเที่ยวได้แต่ต้องขึ้นอยู่กับสถานที่ในชุมชนด้วย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“บริเวณชายหาดจะนุ่งน้อยห่มน้อยก็ไม่พริ้อ (ไม่เป็นไร) แต่พอออกมาในเขตชุมชนให้มีเสื้อกับกางเกงใส่ เข้ามาในหลาด (ตลาด) ก็ให้ใส่เสื้อกางเกง เราไม่ใช่ ว่าอยากให้เห็นตัวเหมือนเรา (ชาวมุสลิม) ไม่ใช่จะให้ถึงกับต้องมุงหัว (คลุมศีรษะ) แต่ก็อย่าให้ประเจิดประเจ้อ”⁵

⁵ สัมภาษณ์ อัจฉิ์สอละ พยายาม, โต๊ะอิหม่ามบ้านพระแอะ, 6 มีนาคม 2550 ที่หมู่บ้านพระแอะ.

ง. การขับขีรถจักรยานยนต์ภายในเกาะ

นักท่องเที่ยวบางส่วนเมื่อต้องการจะเดินทางชมรอบเกาะลันตา มักนิยมเช่ารถจักรยานยนต์ขับเที่ยวรอบเกาะ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติจึงมักสับสนเรื่องเลนในการขับรถ โดยนักท่องเที่ยวจะขับเลนขวา ส่วนคนท้องถิ่นจะขับทางซ้าย จึงมักทำให้เกิดอุบัติเหตุเป็นประจำ

จ. การแสดงออกด้านเพศสัมพันธ์

นักท่องเที่ยวบนเกาะลันตานั้นส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ จึงมักแสดงออกพฤติกรรมทางเพศอย่างเสรี โดยเฉพาะการกอดจูบก้น ในช่วงฤดูท่องเที่ยวนี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไปแม้แต่บริเวณชุมชน พฤติกรรมนี้แตกต่างจากวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งแปลกใหม่ คนในชุมชนมองว่าพฤติกรรมเหล่านี้จะทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนจะหายไป เนื่องจากวัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับการแสดงออกของนักท่องเที่ยวด้านเพศสัมพันธ์และการแต่งกาย

“นักท่องเที่ยวแต่งกายไม่เรียบร้อย บางคนก็มากอดจูบก้นกลางถนน ทำให้เด็กอายุน้อยใจแตกและเสียคนได้ง่ายมาก โดยเฉพาะเด็กสาวที่กำลังจะโต...อยากให้นักท่องเที่ยวแต่งกายให้สุภาพเวลาอยู่ในชุมชนหรืออยู่กลางถนนสาธารณะ”⁶

⁶ สัมภาษณ์ อานนท์ ทิ้งอีด, 7 มีนาคม 2550 ที่บ้านคลองโจง.